

Venona (3) – Son yazı

Venona projesinin insani boyutu projede çalışan, şifreleri anlamak ve çözmek için günlerini ve yıllarını veren ve onlara dolaylı veya doğrudan yardımcı olan kişiler

**ÇETİN KAYA
KOÇ**

oluşturuyor. Analiz çalışmaları Şubat 1943'de başladı ama problemin güçlüğü hemen kendini belli etti ve gelişmeler çok yavaş oldu. İlk dikkate değer ilerleme bir arkeolog olan Richard Hallock tarafından kullanılan şifreleme algoritmasının zayıflığını keşfetmesi ile başlamış. Bir yıl kadar sonra başta şifre çözücüler işe el atmışlar; özellikle Cecil Phillips, nerede kullanıldığı bilinmeyen bir çift-şifreleme algoritmasının bazı özelliklerini fark etmiş. Ancak 2 yıl sonra mesajların küçük bir kısmı elle tutulabilir hale gelmiş.

Diğer birtakım olaylar, FBI'yı Venona programının değerli bilgiler içerdiği kanısına sürüklemiş ve projeye verilen önem artmış. Casusluk programına dahil olan bazı Amerikalıların itiraflarda bulunmaları ve öte yandan bir Sovyet casusunun Kanada'ya ilticası programın önemini artırmış ama pek şifrelerin çözülmesine pek etkisi olmamış.

En önemli çalışmalar 1946

yılında programa dahil olan Meredith Gardner'in çalışmaları. Artık algoritmalar kısmen bilindiği için mesajlar üzerinde çalışmalar artmış ve Gardner, 1944 yılının ABD başkanlık seçimi ile ilgili Sovyet mesajlarını çözmeyi

başarmış. Hemen ardından, Moskova'ya gönderilen ve Manhattan (atom bombası) projesine katılan fizikçilerin isimlerinin bulunduğu listeyi içeren bir mesajı çözmüş. Tabii bu noktadan sonra programın ne kadar değerli bilgiler içerdiği artık belli olmuş. Çok gizli tutulan bir projenin değerli bilgilerinin Moskova'ya ulaşmış olması Sovyet casusluk ağlarının gücünü ortaya çıkarıyor. Ancak Sovyetlerin casusluk üstünlüğü sadece onların kabiliyetlerinden ibaret değil bence. Hem Avrupa ve hemde ABD'de bazı sanatçı, bilim adamı ve entelektüellerin sistemle barışık olmamaları ve kötü niyetli Sovyet bürokratların bu insanların zaafalarını kullanmış olduklarını da dikkate almak lazım.

Venona artık bir tarih dokümanı. Eminim bilmediğimiz başka Venona'lar bir gün açıklanmak üzere sıralarını bekliyorlar. Bizde merakla bekliyoruz.

koc@cryptocode.net